

Beeldende kunst Beeldhouwer Maria Roosen wint Singer Prijs en heeft een oevretentoonstelling in Laren

Vrouwelijke kunst, geen vrouwenkunst

Maria Roosen werd bekend met haar kannen, soms in de vorm van borsten. Op een overzichtsexpositie in het Larense Singer Museum hangen ze aan haakjes.

Door onze redacteur
DIRK LIMBURG

LAREN, 4 APRIL. Maria Roosen maakt beelden waar je op af moet lopen. Neem het rijtje van zes glazige kannen die ze ieder een eigen naam gaf: Isabelle, Charlotte, Marlene, Juliette, Georgina, Cecilia. Van een afstandje hangen ze wat slap aan hun haakjes. Ze hebben geen voet om op te staan. Pas als van dichtbij je oog dwaalt langs oren, tuiten en voeten gaan de zachte tinten leven en krijgen de hangkannen kracht en persoonlijkheid.

Kannen vormen een oud thema van Maria Roosen (1957). Eén kan stond op de Biënnale van Venetië waar ze samen met Marijke van Warmerdam en Marlene Dumas Nederland vertegenwoordigde. En ook op de overzichtsexpositie in het Larense Singer Museum komen ze verschillende malen terug. „Tijdens het aquarelleren ontstonden in 1992 rare roze kanvormen op het papier”, zegt Roosen. „Ik was benieuwd hoe die er ruimtelijk in glas zouden uitzien.”

Ze bestudeerde in Museum Boijmans Van Beuningen verschillende types kannen. „Ik ben ze met een glasblazer gaan maken om erachter komen welke het moest zijn.” Dat bleek er niet één te zijn, maar een groep van een stuk of tien. Samen vormden ze een sterk beeld, vooral toen Roosen ze vulde met melk. Liters waren nodig.

In Laren is dat werk vertegenwoordigd door een nieuwe miniatuurversie die in een oud-Hollandse kast staat opgesteld. „Een bekertje melk is nu genoeg.”

Roosen werkt graag samen met ambachtslieden als breisters of Tsjechische glasblazers. „Je komt op dingen die je zelf nooit zou maken.” Communiceren doet ze vooral via de aquarellen waarop ze kan aanwijzen wat voor vorm of kleur haar voor ogen staat.

Deze expositie rond tien 'topwerken'—waaronder haar borstvazen en een vijftien meter lange gebreide zonnebloem—is een onderdeel van de Singer Prijs voor kun-

Maria Roosen: 'Servische Spar'. Deze 'borstvaas' maakte zij in 1995, het jaar van de massamoord op Bosnische

Maria Roosen, achter haar 'Jan van Eyck was hier 1434-1989'

stenaars halverwege hun carrière. Die bestaat verder uit de publicatie *Monster*, met achtergronden over de geëxposeerde werken, en een aankoop door het museum. In 2006 kreeg Roosen de Wilhelminaring, de tweejaarlijkse oevreprijs voor beeldhouwers.

Het boeiende van Roosens werk zoals het hier is samengebracht, is dat het vrouwelijk is, maar geen vrouwenkunst. Glasblazen is natuurlijk werk van stoere kerels, maar ook als ze een vrouwelijke techniek als breien kiest, is Roosen nooit vertederend of sentimenteel. „Bij de zonnebloemen blijf ik dicht bij de natuur. Anders worden het textiele werkvormen. Een zonnebloem van dichtbij is een eng ding met haren.”

Haar langgerekte borstvazen met tepels zijn sterke verschijningen. Of ze nu in een omwold bed liggen of aan een boom hangen. En zelfs als ze er één laat breien van witte katoen met pronte rode tepel. De betekenis van de borst-vaas in een Servische sparreboom, inmiddels flink verdord maar volgens haar als beeld daardoor sterker, begrijp je beter als je beseft dat ze die maakte in 1995, het jaar waarin de door Nederlanders be-

schermde Bosnische enclave Srebrenica viel en duizenden moslimmensen door de Serviërs werden vermoord. Dan zie je het treurige van het lege oranje glas tussen de dorre takken.

Een paar werken in Laren zijn nieuw, zoals *Zelfportret als vaas*. Aan de ene kant is het een vrij realistisch hoofd. Maar het is een Januskop: aan de andere kant is het een monster van bloedrood glas met dreigende bollen op steeltjes in plaats van ogen, oren en neus.

Op de expositie wil ze haar harde kant benadrukken. „Mijn werk wordt vaak wulps of sentimenteel genoemd. 'Monster', zoals ik het boek bij de expositie heb genoemd, is een mooi woord. Griezelig maar niet op een eenduidige manier. Iedereen heeft zijn eigen monster. Mijn monster is de zonnebloem. Verdriet kan een monster zijn. Mijn aquarel *De oven* is een monster, als je daar voor staat

moslims in Srebrenica. Rechts: de glazen kannen. Foto's NRC Handelsblad, Vincent Mentzel

slaat de hitte om je heen.” Het is een geel-oranje cirkel op een zwarte achtergrond.

Ze confronteert in Laren haar werk met beelden en schilderijen uit de collectie van het Singer. „Ik wilde het museum niet als een witte doos beschouwen”, zegt Roosen. „Ik heb veel uit het depot laten komen. Van *De zaaister* van Adriaan Herman Gouwe wist ik meteen dat ik die wilde.” Ook overgebleven zijn vrouwenportretten van Jan Toorop en Jan Sluijters, een realistisch schaalte kersen van Jan Voerman jr. en een kwetsbaar nevelandschapje van Jan Mankes. „Met Jan Mankes maak ik in september een expositie in het Museum voor Moderne Kunst Arnhem. Ik houd van dat kwetsbare en glasachtige van zijn werk. Het is een beetje magisch, bijna niet te benoemen. Wat ik van mezelf bij zijn werk laat zien, weet ik nog niet.”

Eén van haar mooiste werken op de expositie reageert ook op een ander kant van de ruit. De geblazen bol uit 1989 die ze in Laren eenzaam aan een witte wand heeft gehangen, als een oogloze pupil. De lange gebreide zonnebloem die er voor op de grond ligt, weerspiegelt er in, net als de beeldentuin aan de andere kant van de ruit. De geblazen bol heet *Jan van Eyck was hier 1434-1989* en verwijst naar de spiegel in het beroemde schilderij met het bruidspaar Arnolfini.

Ze wilde in Laren veel van haar schilderwerk laten zien. „Dat verast veel mensen. Glas is sexier. Aquarel is voor mij de bron. Ik werk van binnenuit met de verf, net als bij glasblazen. Soms groeit iets van zelf verder en dat is goed, want als je de nog natte verf probeert te verbeteren, valt het droog altijd tegen. Op die extra lijntjes word je afgerekend.”

Dat de Singer Prijs voor kunste-

naars is die *mid career* zijn, stoort haar niet. „Het zou fijn zijn als dit het midden van mijn carrière is. Ik weet nu hoe het werkt. Hoe je bij het inrichten van een expositie de eerste dag altijd wanhopig en miselijk wordt en dat er altijd oplossingen komen. Ik laat graag dingen gebeuren, ik ben geen avonturier maar weet dat je mee moet stromen én moet opletten niet de bekende weg op te gaan.”

Haar tegenhanger van al die borstenbeelden ontbreekt in Laren. Ze deed ook veel met „lullen”: zette ze in vazen en hing ze aan rode draadjes. „Mijn hangvazen zijn de vrouwelijke opvolgers. De lullen pasten hier niet en ik wilde er niet een bijleggen om aan de verwachting te voldoen.”

Maria Roosen—Singer Prijs 2009. T/m 24/5 in Singer Laren. Di-zo 11-17u. Catalogus 'Monster' € 19,95. Inl: www.singerlaren.nl